

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista annetun lain muuttamisesta (HE 173/2017 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Heidi Sulander, sisäministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ulkoasiainministeriö
- oikeusministeriö
- valtiovarainministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Maahanmuuttovirasto
- Poliisihallitus
- Tulli
- IOM Helsinki

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sisäasioiden rahastoista annettua lakia. Esityksen mukaan sisäministeriölle annettaisiin rajatuissa tapauksissa toimivalta muuttaa kansallista ohjelmaa ja kansallista toimeenpano-ohjelmaa. Pääsääntöisesti muutoksista päättäisi edelleen valtioneuvosto. Sisäministeriö päättäisi kuitenkin kansallisen ohjelman seurantakomiteaa kuultuaan Euroopan komission erityis- ja kansallisille tavoitteille suoraan kohdentaman lisärahoituksen lisäämisestä, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetuksessa tarkoitettujen täydentävien määrien ja niiden perusteena olevien henkilöiden lukumäärien lisäämisestä sekä merkitykseltään vähäisestä muutoksesta. Lisäksi mahdollistettaisiin kertakorvaushankkeen mahdollisen muun rahoituksen ja tuoton huomioonottaminen maksettavan EU-tuen määrän laskennassa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2017 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Euroopan unionissa sisäasioiden rahoitusohjelmakaudelle 2014—2020 on perustettu kaksi rahastoa: turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto sekä sisäisen turvallisuuden rahasto. Sisäasioiden rahastot ovat merkittävä rahoitusväline sisäisen turvallisuuden ja unionin yhteisen maahanmuuttopolitiikan edistämiseksi. Niiden avulla vahvistetaan EU:n ulkorajoja ja viisumipolitiikkaa sekä poliisiyhteistyötä, rikollisuuden ehkäisemistä ja torjumista sekä kriisinhallintaa. Lisäksi vahvistetaan ja kehitetään EU:n yhteistä turvapaikkajärjestelmää, tuetaan kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista ja laillista maahanmuuttoa sekä kehitetään paluustrategioita.

Kumpaakin rahastoa varten laaditaan kansallinen ohjelma kohdentamaan EU:lta saatavaa rahoitusta ja määrittelemään rahoituksen käytön tavoitteet. Sisäasioiden rahastojen Suomen kansallisten ohjelmien saannon kokonaismääräksi arvioidaan ohjelmakaudella noin 150 miljoonaa euroa. Rahastoista on vuoden 2017 marraskuuhun mennessä rahoitettu 131 hanketta. Oikeus- ja sisäasioiden rahoitus on EU:n budjetista ohjelmakaudella noin 2 %.

Rahastoja koskevista yleisistä säännöksistä sekä rahastokohtaisista erityissäännöksistä säädetään EU-asetuksissa. Sisäasioiden rahastoista annetulla lailla (903/2014) pannaan täytäntöön unionin lainsäädännössä asetetut kansallisten ohjelmien hallinnointia koskevat vaatimukset. Laki tuli voimaan 1.1.2015.

Ehdotetulla lailla toteutetaan rahastojen ohjelmakauden puolivälitarkastelussa tarpeellisiksi havaitut muutokset. Toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi kansallisia ohjelmia on jouduttu muuttamaan huomattavasti useammin kuin alun perin on arvioitu. Siltä osin kuin muutokset ovat olleet merkitykseltään vähäisiä tai luonteeltaan teknisiä, voimassa olevan lain mukainen päätöksentekomenettely on todettu tarpeettoman raskaaksi ja käsittely ministeriötasolla olisi ollut tarkoituksenmukaista. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä ehdotetaan, että sisäministeriölle annetaan rajatuissa tapauksissa toimivalta muuttaa kansallista ohjelmaa ja kansallista toimeenpano-ohjelmaa. Pääsääntöisesti muutoksista päättää edelleen valtioneuvosto.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta katsoo, että ehdotetuilla muutoksilla vähennetään ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja tehostetaan sisäasioiden rahastojen käyttöä. Lakiin tehtäisiin myös eräitä muita tarpeellisia päivityksiä. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 3 §:n 3 momenttiin lisätään tekniluonteisena tarkistuksena sana "muutoksesta".

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 173/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan muutosehdotus

Laki

sisäasioiden rahastoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sisäasioiden rahastoista annetun lain (903/2014) 3 §:n 3 momentti, 4 §:n 4 momentti, 18 §:n 1 momentti ja 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §

Kansallinen ohjelma

Ohjelman muuttamisessa noudatetaan, mitä ohjelman valmistelusta säädetään. Sisäministeriö hyväksyy kuitenkin ehdotuksen ohjelman muuttamisesta kuultuaan 8 §:ssä tarkoitettua seurantakomiteaa, kun kyse on Euroopan komission erityis- ja kansallisille tavoitteille suoraan kohdentaman lisärahoituksen lisäämisestä, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetuksen 17 ja 18 artikloissa tarkoitettujen täydentävien määrien ja niiden perusteena olevien henkilöiden lukumäärien lisäämisestä tai merkitykseltään vähäisestä **muutoksesta**.

4 §

Kansallinen toimeenpano-ohjelma

Toimeenpano-ohjelman muuttamisessa noudatetaan, mitä sen valmistelusta ja hyväksymisestä säädetään. Merkitykseltään vähäisestä muutoksesta tai Euroopan komission Suomelle kohdentaman lisärahoituksen edellyttämästä teknisestä muutoksesta päättää kuitenkin sisäministeriö kuultuaan 8 §:ssä tarkoitettua seurantakomiteaa.

18 §

Tuen käyttö ja kirjanpito

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa laissa edellytetyllä tavalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2017 vp

21 §

Maksettavan tuen määrä

Edellä 1 momentista poiketen kertakorvauksena myönnettynä tukena maksetaan tukipäätökseen merkitty tuen enimmäiseuromäärä tai määrä, joka saadaan vähentämällä hyväksyttävistä kustannuksista muu julkinen tai yksityinen rahoitus ja tuotto, jos se on tukipäätökseen merkittyä tuen enimmäiseuromäärää pienempi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 1.12.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Mika Kari sd
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Matti Semi vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne